

Polityka Szwecji i Finlandii wobec współczesnych wyzwań bezpieczeństwa w kontekście warszawskiego szczytu NATO

Dąbrówka Smolny, Wojciech Wysocki

Uczestnictwo przedstawicieli Szwecji i Finlandii w dyskusjach o strategicznym charakterze, do jakich doszło podczas lipcowego szczytu Sojuszu Północnoatlantyckiego w Warszawie, pokazało, że w obliczu znaczących zmian środowiska bezpieczeństwa w rejonie Morza Bałtyckiego te państwa odgrywają istotną rolę w polityce NATO. Choć ze względu na politykę neutralności ani Szwecja, ani Finlandia nie należą do Sojuszu, to jednak od połowy lat 90. pozostają z nim w bliskich stosunkach, należąc do grupy najbardziej cenionych partnerów. Ponadto, w obu tych państwach trwa debata na temat ich potencjalnego członkostwa w Pakcie Północnoatlantyckim. Z punktu widzenia Polski wzmocnienie NATO byłoby korzystne, ale nawet jeśli Szwecja i Finlandia nie dołączą na razie do Sojuszu, wzmocnienie współpracy dwu- i wielostronnej powinno być priorytetem na najbliższe lata.

Podczas lipcowego szczytu NATO w Warszawie przedstawiciele Szwecji i Finlandii uczestniczyli w roboczej kolacji, w ramach której (obok reprezentantów państw członkowskich Sojuszu) wzięli udział w odbywającej się w wąskim gronie rozmowie na temat wspólnych wyzwań stojących przed Sojuszem Północnoatlantyckim, w tym przyszłych relacji NATO–Rosja. Zaproszenie przedstawicieli obydwu państw nordyckich do udziału w rozmowach o strategicznym charakterze pokazuje, że w obliczu znaczących zmian środowiska bezpieczeństwa w rejonie Morza Bałtyckiego, Szwecja i Finlandia odgrywają istotną rolę w polityce Sojuszu Północnoatlantyckiego.

Skala transportu na Morzu Bałtyckim podwoiła się w ciągu ostatnich 20 lat¹. Jednocześnie, Cieśniny Duńskie można uznać za jedno z ośmiu stra-

¹ *Future Security Challenges in the Baltic Sea Region. A Study for the Swedish Armed Forces by the Development, Concepts and Doctrine Centre, UK Ministry of Defence, listopad 2015, s. III, http://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/494595/20151201-Baltic-sea_regional_security.pdf (dostęp: 20 października 2016 r.).*

tegicznych „wąskich gardeł” tranzytu drogą morską na świecie. Ważnym elementem strategicznym jest gazociąg Nord Stream z Rosji do Niemiec, mający wpływ na bezpośrednie relacje między niektórymi państwami regionu. Dla Rosji obok wymiaru *stricto* militarnego (o czym świadczy rozwijanie zdolności antydostępowych – A2/AD w tym obszarze), Morze Bałtyckie ma znaczenie strategiczne w związku z istniejącą tam infrastrukturą portową (Kaliningrad, Bałtijsk, Primorsk, Sankt-Petersburg, Ust Ługa) oraz tranzytowymi szlakami komunikacyjnymi².

Szwecja i Finlandia podejmują działania w zakresie budowy trwałego pokoju, szczególnie w regionie Morza Bałtyckiego, równocześnie uznając prawo każdego państwa do decydowania o własnej polityce bezpieczeństwa. Połączone wspólną historią i polityką bezaliansowości (tj. polityki nieuczestniczenia w sojuszach militarnych), oba państwa od wielu lat konsekwentnie rozwijają dwustronną współpracę w dziedzinie obronności, wychodząc z założenia, że ich bezpieczeństwo jest nierozdzielne i zapewnia stabilną sytuację w regionie. Współpraca obejmuje m.in. połączone ćwiczenia wszystkich rodzajów sił zbrojnych, a po podpisaniu porozumienia o stałej kooperacji wojskowej w 2015 r. została ona rozszerzona o wspólny udział w operacjach pokojowych, realizację projektów badawczych oraz wspólne zamówienia uzbrojenia i sprzętu wojskowego.

Wskutek prowadzonej od wielu dekad polityki neutralności Szwecja i Finlandia nie należą do żadnych sojuszy o charakterze wojskowym, jednak od połowy lat 90. pozostają w bliskich relacjach z NATO. W świetle zmian w środowisku bezpieczeństwa, jakie dokonały się w ostatnich latach w Europie, w obu państwach miała miejsce debata na temat potencjalnego członkostwa w Sojuszu Północnoatlantyckim. Zarówno w Szwecji, jak i Finlandii temat ewentualnego przystąpienia do NATO jest bardzo wrażliwy politycznie ze względu na postrzeganie polityki bezaliansowości przez szerokie rzesze ludności w obydwu państwach jako ważnego elementu tożsamości narodowej.

Celem niniejszego artykułu jest analiza polityki Szwecji i Finlandii wobec współczesnych wyzwań oraz ocena korzyści w zakresie bezpieczeństwa w regionie Morza Bałtyckiego, wynikających ze współpracy tych państw z Sojuszem Północnoatlantyckim. Artykuł składa się z czterech części. W części pierwszej zostaną zaprezentowane fundamenty polityki bezpie-

² *Ibidem*, s. 3.

czeństwa Szwecji i Finlandii oraz percepcja zagrożeń dla bezpieczeństwa narodowego z punktu widzenia tych państw. Znaczenie Szwecji i Finlandii dla polityki bezpieczeństwa NATO, w tym stan ich sił zbrojnych i potencjału przemysłu obronnego, zostaną omówione w części drugiej. W kolejnej, autorzy przedstawiają kierunki współpracy NATO ze Szwecją i Finlandią, a następnie zaprezentują stanowisko tych państw wobec współpracy z Sojuszem oraz ewentualnej akcesji do NATO. Całość zamykają wnioski, w tym konkluzje w zakresie znaczenia polityki obu państw dla bezpieczeństwa Polski.

Polityka bezpieczeństwa Szwecji i Finlandii – geneza i stan aktualny

Polityka bezpieczeństwa Szwecji i Finlandii jest uwarunkowana zarówno położeniem geograficznym, jak i specyficznymi doświadczeniami historycznymi tych państw. U podstaw polityki bezpieczeństwa Szwecji leży – kształtująca się jako konsekwencja, z jednej strony strategicznego usytuowania geograficznego, z drugiej, słabości ekonomicznej w XIX w. – koncepcja neutralności, która u progu XXI w. ewoluowała do postaci bezaliansowości. W ujęciu geograficznym Szwecja stanowi korytarz do należącej do Sojuszu Północnoatlantyckiego Norwegii, której ewentualne zajęcie przez agresora umożliwiłoby rozpoczęcie walki o panowanie na Oceanie Atlantyckim. Nie bez znaczenia jest fakt, że Szwecja ułatwia NATO dostęp do basenu Morza Bałtyckiego i Obwodu Kaliningradzkiego. W tym kontekście szczególne znaczenie ma szwedzka wyspa Gotlandia, której zajęcie przez rosyjskie wojska w razie ewentualnego konfliktu między Rosją a NATO wyłączyłoby *de facto* Morze Bałtyckie dla wsparcia sił Sojuszu Północnoatlantyckiego, zmuszając wojska sojusznicze do przemieszczenia się drogą lądową. Takie położenie geograficzne, przy chęci zachowania neutralności politycznej, w okresie konfrontacji zimnowojennej przyczyniło się do znacznego rozbudowania potencjału obronnego Szwecji. Jednocześnie, silny przemysł zbrojeniowy w dużej mierze gwarantował niezależność dostaw uzbrojenia i sprzętu wojskowego.

W przeciwieństwie do Szwecji, neutralność Finlandii nie była wynikiem swobodnego wyboru kursu w polityce międzynarodowej, lecz konsekwencją znalezienia się relatywnie młodego i newralgicznie położonego państwa w radzieckiej strefie wpływów w wyniku II wojny światowej. Podpisany w 1948 r. radziecko-fiński traktat o przyjaźni, współpracy i wzajemnej po-

mocy już w swej preambule podkreślał wolę Finlandii do nieangażowania się w konflikt mocarstw, zawierając jednocześnie zapisy o potencjalnej współpracy wojskowej obydwu państw. W okresie zimnej wojny celem fińskiej polityki neutralności było zachowanie suwerenności w polityce wewnętrznej oraz unikanie wdrażania traktatowych zapisów o współpracy wojskowej z ZSRR (mimo powtarzających się nacisków radzieckich władz w tej kwestii, np. w postaci radzieckiej propozycji przeprowadzenia wspólnych ćwiczeń wojskowych w 1978 r.), za cenę ograniczeń w polityce zagranicznej³. Wraz z upadkiem ZSRR tak rozumiana neutralność straciła dla Finlandii sens i dlatego w latach 90. zaczęła nawiązywać bliższe stosunki ze strukturami euroatlantyckimi.

Fińska doktryna obronna ukształtowała się w dużym stopniu pod wpływem doświadczeń z wojny radziecko-fińskiej (1939–1940). Bazując na obronie terytorialnej, powszechnym obowiązku służby wojskowej i dobrze wyszkolonej armii rezerwistów, wciąż opiera się na odstraszeniu przez uniemożliwienie odniesienia sukcesu w wymiarze wojskowym (*deterrence by denial*)⁴. Potencjał mobilizacyjny i rozbudowana obrona terytorialna, w połączeniu z warunkami klimatycznymi i ukształtowaniem terenu, dają fińskim siłom zbrojnym duże możliwości prowadzenia działań nieregularnych (w tym partyzanckich)⁵. Warto jednocześnie wspomnieć o strategicznej roli położonych między Finlandią a Szwecją Wysp Alandzkich. Zajęcie wysp (będących autonomicznym regionem Finlandii) przez wojska potencjalnego agresora spoza NATO utrudniłoby obronę terytorium Szwecji i Finlandii oraz ograniczyłoby możliwość wsparcia Finlandii przez Szwecję, równocześnie umożliwiając agresorowi blokadę przestrzeni powietrznej i mor-

³ T. Vaahtoranta, T. Forsberg, *Post-Neutral or Pre-Allied? Finnish and Swedish Policies on the EU and NATO as Security Organisations*, UPI Working Papers (29) 2000, <http://www.files.ethz.ch/isn/19260/WP29.pdf>, s. 10 (dostęp: 19 października 2016 r.).

⁴ A. Wess Mitchell, *The Case for Deterrence by Denial*, The American Interest, 12 sierpnia 2015 r., <http://www.the-american-interest.com/2015/08/12/the-case-for-deterrence-by-denial/> (dostęp: 19 października 2016 r.).

⁵ J. Mäkelä, *Nordycka dwójka powinna pozostać razem – studium na temat członkostwa w NATO opublikowane w Finlandii*, „Przegląd NATO”, 19 maja 2016 r., <http://www.nato.int/docu/review/2016/Also-in-2016/nato-membership-finland-sweden/PL/index.htm> (dostęp: 20 października 2016 r.).

⁶ J. Gotkowska, O. Osica (red.), *W regionie siła? Stan i perspektywy współpracy wojskowej wybranych państw obszaru od Morza Bałtyckiego do Morza Czarnego*, Raport OSW, Ośrodek Studiów Wschodnic, październik 2012 r., s. 35.

skich szlaków komunikacyjnych, kluczowych dla scenariuszy kolektywnej obrony NATO w regionie⁷.

Wraz z zakończeniem rywalizacji zimnowojennej rację bytu straciła zarówno międzynarodowa pozycja Szwecji jako mediatora między dwoma blokami polityczno-militarnymi, jak i wymuszona historycznie bezaliansowość Finlandii, a w obydwu krajach podjęto dyskusje na temat dalszego kursu polityki bezpieczeństwa. Ostatecznie zwyciężyła koncepcja współpracy politycznej i gospodarczej, a także częściowo wojskowej, jednak nadal umożliwiającej Szwecji i Finlandii suwerenne podejmowanie decyzji w zakresie zaangażowania militarnego. Wyrazem wdrożenia tej koncepcji była integracja z Unią Europejską, do której oba państwa przystąpiły 1 stycznia 1995 r.

Istotnym przejawem zmiany polityki bezpieczeństwa było włączenie się Szwecji i Finlandii do programu Partnerstwa dla Pokoju (PdP) w 1994 r. i dalsze zacieśnianie współpracy z Sojuszem Północnoatlantyckim w postaci udziału w operacjach pokojowych m.in. w Afganistanie i Libii, jednak bez formalnej akcesji do Sojuszu, na które brakowało społecznego przyzwolenia Szwedów i Finów. Podczas gdy dla Szwedów celem współpracy z NATO było przede wszystkim uczestnictwo w operacjach zarządzania kryzysowego⁸, Finlandia skupiała się na projektach pozwalających zwiększyć własny potencjał i zdolności obronne⁹. Szwecja i Finlandia aktywnie zaangażowały się również w proces kształtowania bezpieczeństwa regionalnego, wspólnie tworząc unijną Wspólną Politykę Zagraniczną i Bezpieczeństwa (później – Wspólną Politykę Bezpieczeństwa i Obrony).

Zmiany, które zaszły w tzw. środowisku bezpieczeństwa na początku lat 90. XX w., oraz przyjęcie w konsekwencji założenia o znaczącym zmniejszeniu się groźby ataku zbrojnego na dużą skalę wpłynęły na decyzje o redukcji potencjału obronnego obydwu państw. W przypadku Szwecji stopniowo zredukowano wydatki na obronność z 3–4 proc. PKB w latach 80. do 1,1 proc. PKB w 2015 r., a stany osobowe czasu „P” ze 100 tys. do 15,3 tys.

⁷ W. Lorenz, S. Zaręba, *Znaczenie Wysp Alandzkich dla bezpieczeństwa w regionie Morza Bałtyckiego*, „Biuletyn PISM” nr 74 (1424), 4 listopada 2016 r., s. 1, <http://www.pism.pl/publikacje/biuletyn/nr-74-1424> (dostęp: 15 listopada 2016 r.).

⁸ Szwecja pełniła rolę państwa ramowego dla Prowincjonalnych Zespołów Odbudowy (PRT) w ramach misji Sojuszu ISAF w Afganistanie (2006–2015) i angażowała się w operację *Unified Protector* w Libii (2011).

⁹ J. Pykönen, *Nordic Partners of NATO. How Similar Are Finland and Sweden within NATO Cooperation?*, The Finnish Institute of International Affairs Report 48 (2016), http://www.fiaa.fi/en/publication/616/nordic_partners_of_nato, s. 16 (dostęp: 19 października 2016 r.).

w analogicznych okresach¹⁰. Zmieniła się również doktryna sił zbrojnych, zakładająca skrócenie czasu osiągnięcia gotowości bojowej – jako odpowiedzi na potrzebę natychmiastowej reakcji na zagrożenia, a także zwiększenie zdolności do działań za granicą. W podobny sposób „pokojową dywidendę” starała się dyskutować Finlandia, redukując swój potencjał wojskowy do jednej trzeciej stanu jakim dysponowała w latach 80.¹¹.

W ostatnich latach doszło do zasadniczej erozji bezpieczeństwa w rejonie Morza Bałtyckiego, mającej trzy główne przyczyny. Pierwszą była pozimnowojenna redukcja zdolności militarnych w Europie. Druga związana była ze zmianą polityki zagranicznej Stanów Zjednoczonych (tzw. *Pacific Pivot*, czyli przeniesienie środka ciężkości zaangażowania polityczno-wojskowego z Europy do rejonu Azji i Pacyfiku). A trzecia ze wzrastającym konfrontacyjnym kursem i gotowością do podejmowania działań zbrojnych w polityce zagranicznej Rosji, która może coraz częściej wykorzystywać „hybrydowe instrumentarium” do prowadzenia konfliktów¹². Zmiany zachodzące w środowisku bezpieczeństwa w regionie wpływają więc na poważne przewartościowania w polityce obronnej Szwecji i Finlandii¹³.

Nowe podejście do kwestii obronności Szwecji wymusiła w szczególności rosyjska agresja na Ukrainę w marcu 2014 r., która uświadomiła politycznym decydom faktyczny brak gwarancji neutralności w świetle porozumień międzynarodowych. W konsekwencji, w 2015 r. parlament przyjął „Szwedzką politykę obronną na lata 2016–2020” (*Försvarspolitisk inriktning 2016–2020*). Dokument zakłada sukcesywny wzrost wydatków na obronność o 2,2 proc. rocznie, czyli od 43,355 mld koron szwedzkich (ok. 4,94 mld dolarów) w 2016 r. do 50,076 mld koron szwedzkich (ok. 5,7 mld dolarów) w 2020 r.¹⁴. Ponadto, przyjęto szeroki zakres wzmacniania zdolności bojowych szwedzkich sił zbrojnych i rozwój obrony totalnej, łączącej obronę cywilną i wojskową. Wśród kluczowych inwestycji wymieniono m.in.

¹⁰ K. Sobczyk, *Polityka bezpieczeństwa Szwecji – neutralność i bezaliansowość oraz ich perspektywy w obliczu konfliktu rosyjsko-ukraińskiego*, „Bezpieczeństwo Narodowe”, nr 36, BBN, Warszawa 2015, s. 45, 50–51.

¹¹ J. Pyykönen, *Nordic Partners of NATO...*, op.cit., s. 86.

¹² Na uwagę zasługują podprogowe działania rosyjskie, skierowane bezpośrednio przeciw Szwecji i Finlandii. W kwietniu 2013 r., w pobliżu Gotlandii Rosja ćwiczyła symulowany atak atomowy na Szwecję, a w październiku 2014 r. rosyjski okręt podwodny naruszył szwedzkie wody terytorialne. Z kolei Finowie już kilkakrotnie potwierdzali naruszenie ich przestrzeni powietrznej przez rosyjskie samoloty bojowe.

¹³ J. Pyykönen, *Nordic Partners of NATO...*, op.cit., s. 99.

¹⁴ *The Swedish Defence Bill 2016–2020*, <http://www.government.se/government-policy/defence/the-swedish-defence-bill-2016-2020/> (dostęp: 11 października 2016 r.).

zwiększenie nakładów na podstawowe wyposażenie sił zbrojnych, w tym wyposażenie indywidualne żołnierza, środki łączności, systemy radarowe, zwiększenie intensywności szkoleń i ćwiczeń, a także utworzenie dodatkowego lekkiego batalionu zmechanizowanego i przywrócenie stałej obecności wojskowej na Gotlandii. W dokumencie jest też mowa o: modernizacji czołgów i bojowych wozów piechoty oraz zakupie artylerii samobieżnej dla batalionów zmechanizowanych, modernizacji dwóch korwet oraz wzmocnieniu obrony przeciwlotniczej i zdolności zwalczania okrętów podwodnych¹⁵.

Zmiana podejścia do kwestii bezpieczeństwa została podyktowana sytuacją bezpieczeństwa w Europie, która – jak zauważyli autorzy dokumentu – uległa drastycznemu pogorszeniu i obecnie jest bardziej złożona i nieprzewidywalna. Zwrócono uwagę, że bezpośredni rosyjski atak na Szwecję jest mało prawdopodobny, ale uwzględniając agresywną politykę Rosji, nie można go wykluczyć.

Kolejnym etapem dyskusji na temat koncepcji bezpieczeństwa Szwecji był opracowany na zamówienie rządu i opublikowany we wrześniu 2016 r. raport Kristera Bringeusa¹⁶ *Security in a new era*, zawierający analizę aktualnej oraz perspektywę przyszłej współpracy obronnej i bezpieczeństwa Szwecji z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi. Analizie zostały poddane relacje w ramach Nordyckiej Współpracy Obronnej (*Nordic Defence Cooperation*, NORDEFECO)¹⁷, współpraca krajów skandynawskich z państwami bałtyckimi, współpraca dwustronna z Finlandią oraz USA, a także zaangażowanie w ONZ, UE i OBWE. Szczególnie istotnym elementem raportu, głównie ze względu na podejmowaną w tym zakresie debatę polityczną, są rozważania dotyczące potencjalnego członkostwa Szwecji w NATO.

Według autora raportu, rosyjska agresja na Ukrainę znacząco osłabiła współpracę państw europejskich w zakresie bezpieczeństwa. Rosja dąży do utworzenia systemu bezpieczeństwa, który pozwoli jej zabezpieczyć interesy wzdłuż swoich granic, wykorzystując do osiągnięcia własnych celów spłot korzystnych okoliczności. Autor zauważa, że linia konfrontacji między Rosją a NATO przesunęła się w region Morza Bałtyckiego, stąd też Szwecja uważa

¹⁵ *The Swedish Defence Bill 2016–2020*, <http://www.government.se/government-policy/defence/the-swedish-defence-bill-2016-2020/> (dostęp: 11 października 2016 r.).

¹⁶ Krister Bringeus jest cenionym w Szwecji dyplomatą, który pełnił m.in. funkcję ambasadora przy OBWE.

¹⁷ NORDEFECO jest platformą współpracy wojskowej Danii, Finlandii, Islandii, Norwegii oraz Szwecji, mającą na celu zwiększenie potencjału obronnego państw kooperujących. Wyrazem tej współpracy było m.in. utworzenie Nordyckiej Grupy Bojowej.

Rosję za główne zagrożenie dla jej interesów. Równocześnie aktualne zdolności Szwecji do obrony są osłabione i należy przypuszczać, że kraj będzie uzależniony od wsparcia z zewnątrz w celu utrzymania swojej suwerenności w przypadku kryzysu wojskowego.

W raporcie zostały przedstawione cztery główne założenia:

- jedynym państwem, które w dającej się przewidzieć przyszłości mogłoby dopuścić się agresji przeciw Szwecji lub jej sąsiadom jest Rosja;
- należy wykluczyć izolowany atak Rosji na Szwecję;
- poważny konflikt w rejonie Morza Bałtyckiego spowodowałby zaangażowanie zarówno NATO, jak i UE. Terytorium Szwecji miałoby kluczowe znaczenie dla prowadzenia operacji wojskowych zarówno dla państw koalicyjnych, jak i agresora;
- atak na jedno lub więcej państw rejonu Morza Bałtyckiego jest mało prawdopodobny, ale wyobrażalny. Ponadto, autor wymienia trzy sytuacje, w których może dojść do takiego ataku: dochodzi do serii zdarzeń, które wymykają się spod kontroli; Rosja atakuje NATO na poziomie strategicznym; Rosja uważa, że jej przetrwanie jako państwa jest zagrożone. Co istotne, autor raportu jednoznacznie podkreśla, że polityka bezaliansowości nie zapewnia Szwecji bezpieczeństwa i jedynym sposobem, by to zmienić jest członkostwo w Sojuszu Północnoatlantyckim.

W przypadku Finlandii, opublikowany w czerwcu 2016 r. rządowy raport¹⁸ na temat polityki zagranicznej i bezpieczeństwa podkreśla konieczność intensyfikacji współpracy międzynarodowej w obliczu szybko zmieniającego się środowiska bezpieczeństwa, w szczególności przez bezprawne działania Rosji na Ukrainie. W raporcie postuluje się zacieśnienie współpracy w dziedzinie obronności z członkami UE, powołując się na art. 222 Traktatu o Unii Europejskiej (klauzula solidarności) i art. 42.4 Traktatu o Unii Europejskiej (klauzula wzajemnej obrony). W dokumencie pada również zapowiedź intensyfikacji współpracy obronnej ze Szwecją, obejmującej w szerszym kontekście m.in. planowanie operacyjne z członkami NORDEFCO. Na szczególną uwagę zasługuje wzmianka o ścisłej kooperacji ze Stanami Zjednoczonymi, szczególnie w kwestii interoperacyjności sił zbrojnych i wspólnych ćwiczeń. W raporcie określa się również NATO jako

¹⁸ *Government Report on Finnish Foreign and Security Policy*, Prime Minister's Publications Office 9/2016, <http://formin.finland.fi/public/download.aspx?ID=159273&GUID={BE1F0734-B715-4C7F-94AA-CBFD3AF7EA5A}> (dostęp: 20 października 2016 r.).

kluczowego gwaranta stabilności i bezpieczeństwa na kontynencie europejskim, a program *Enhanced Opportunities Partnership*¹⁹ postrzegany jest jako dający dogodne ramy dla partnerstwa Finlandia–NATO. Opowiadając się za kontynuacją polityki otwartych drzwi NATO, autorzy raportu podkreślają, że Finlandia, „uważnie śledząc rozwój swojego środowiska bezpieczeństwa²⁰”, zastrzega sobie prawo do ubiegania się o członkostwo w Sojuszu. Raport wymienia również Rosję jako ważnego partnera Finlandii, zaznaczając, że polepszenie stosunków dwustronnych uzależnione jest od powrotu Rosji na ścieżkę przestrzegania prawa międzynarodowego.

Zwrócić należy uwagę na rosnącą rolę dwustronnej współpracy obydwu państw ze Stanami Zjednoczonymi w dziedzinie bezpieczeństwa. Mimo zmian w priorytetach amerykańskiej polityki bezpieczeństwa, Szwecja i Finlandia wciąż postrzegają USA jako *spiritus movens* i partnera zapewniającego największy wkład we wzmocnienie obecności NATO na wschodniej flance oraz realnego gwaranta bezpieczeństwa w regionie i Europie. Biorąc pod uwagę wewnętrzne kontrowersje, jakie w obydwu krajach budzi obecnie pełne członkostwo w Sojuszu Północnoatlantyckim, USA stają się dla Szwecji i Finlandii kluczowym partnerem w rozwijaniu współpracy obronnej. Jednocześnie, z perspektywy amerykańskiej Szwecja i Finlandia są przedłużeniem północno-wschodniej flanki NATO. W konsekwencji, intensyfikacja współpracy wojskowej USA z tymi państwami ma być sygnałem dla Rosji, że próby wykorzystania szwedzkiego i fińskiego terytorium do prowadzenia agresywnych działań w tym regionie napotkają amerykańską reakcję.

Stany Zjednoczone zacieśniają współpracę ze Szwecją i Finlandią głównie w ramach swoich sił powietrznych i marynarki wojennej, stawiając przy tym na maksymalne wykorzystanie istniejących formatów wielostronnych ćwiczeń wojskowych w regionie: prowadzonych pod amerykańskim dowództwem (BALTOPS, *Saber Strike*), natowskich (BRTE) i nordyckich (*Arctic Challenge*, *Cold Response*). Rozwijane są jednak również formaty ćwiczeń dwu- i trójstronnych (FSTE, *Arrow16*), z wykorzystaniem amerykańskich jednostek ćwiczących w państwach bałtyckich²¹.

¹⁹ Zainicjowana na szczycie w Walii (2014) forma pogłębionej współpracy Sojuszu z najbliższymi partnerami NATO, obejmuje obecnie Szwecję, Finlandię, Australię, Gruzję i Jordanię.

²⁰ *Government Report on...*, *op.cit.*, s. 24.

²¹ J. Gotkowska, P. Szymański, *Proamerykańska megalomaniowa. Szwecja i Finlandia rozszerzają współpracę wojskową z USA*, „Komentarze OSW” nr 205, 31 marca 2016 r., <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/komentarze-osw/2016-04-01/proamerykanskie-bezalianowsosc-szwecja-i-finlandia-rozszerzaja>, s. 2 (dostęp: 20 października 2016 r.).

Znaczenie Szwecji i Finlandii dla polityki bezpieczeństwa NATO

Ze względu na położenie geograficzne, aktywną politykę bezpieczeństwa, potencjał przemysłów obronnych oraz coraz bliższą współpracę z NATO, Szwecja i Finlandia mają duże znaczenie dla polityki bezpieczeństwa Sojuszu Północnoatlantyckiego w obszarze bałtyckim. O ile Szwecja nadal prowadzi politykę bezaliansowości, która w jej przekonaniu zapewnia stabilność i bezpieczeństwo Europie Północnej, o tyle zmiany w środowisku bezpieczeństwa uświadomiły szwedzkim decydom, że taka polityka musi być wsparta wiarygodnymi zdolnościami w zakresie obrony państwa. Szwedzka polityka zagraniczna i bezpieczeństwa opiera się na członkostwie w Unii Europejskiej oraz ścisłej współpracy z państwami nordyckimi w ramach NORDEFCO, państwami bałtyckimi, dwustronnych relacjach z Finlandią, OBWE oraz NATO, a także bliskiej współpracy z USA. Szwecja deklaruje, że nie pozostanie pasywna, jeśli któreś z państw członkowskich Unii Europejskiej bądź NORDEFCO znajdzie się w sytuacji kryzysowej, będącej efektem zarówno klęski żywiołowej, jak i ataku militarnego. Oczekuje tego samego od partnerów²².

Po kilkunastu latach sukcesywnej redukcji zdolności obronnych szwedzkich sił zbrojnych, będącej wynikiem przekonania o braku realnego zagrożenia agresją militarną, zaniepokojona wybuchem konfliktu rosyjsko-gruzińskiego w 2008 r. Szwecja zaczęła odbudowywać swój potencjał obronny. Najistotniejszy jego element stanowią siły zbrojne, które przeznaczone są głównie do obrony terytorium państwa i zapewnienia bezpieczeństwa w obszarze najbliższego sąsiedztwa i poza nim; wykrywania i przeciwdziałania zamiarom naruszenia szwedzkiego terytorium; ochrony suwerenności i interesów narodowych. Szwedzka armia składa się z czterech komponentów, tj. lądowego, morskiego, powietrznego oraz wojsk specjalnych, wspieranych przez Gwardię Narodową (GN), której głównym zadaniem jest obrona terytorium kraju. W czasie pokoju stany osobowe sił zbrojnych składają się z personelu regularnego w liczbie 19 916 osób (w tym 5 195 pracowników cywilnych) oraz personelu rezerwowego, liczącego 31 015 osób (w tym 21 204 personelu GN)²³.

²² Exposé minister spraw zagranicznych Margot Wallström, w ramach parlamentarnej debaty na temat polityki zagranicznej 24 lutego 2016 r., <http://www.government.se/contentassets/6d43e67099e24441967be7c38b8888cc/statement-of-government-policy-in-the-parliamentary-debate-on-foreign-affairs-2016> (dostęp: 9 października 2016 r.).

²³ Dane na podstawie informacji Ministerstwa Obrony Narodowej.

W przeciwieństwie do Szwecji, w której – w wyniku reformy systemu obronnego – potencjał wojskowy zredukowano do jednej dziesiątej stanu z czasu zimnej wojny, a jej aktualna doktryna obronna zakłada efektywną obronę jedynie kilku regionów o znaczeniu strategicznym, Finlandia zachowała potencjał do obrony całego swego terytorium²⁴. Fińskie Siły Obrony dysponują obecnie średniej wielkości potencjałem (w czasie pokoju 12,3 tys. żołnierzy zawodowych i personelu cywilnego, 25 tys. żołnierzy służby zasadniczej i 18 tys. rezerwistów), przy dużych zdolnościach mobilizacyjnych (230 tys.). Wojska lądowe są najliczniejszym rodzajem sił zbrojnych (personel zawodowy liczy 4,5 tys. w czasie pokoju; obok skadrowanego komponentu operacyjnego występuje również ochotnicza obrona terytorialna, stanowiąca lżejszy komponent wojsk lądowych). Uzupełnieniem wojsk lądowych są stosunkowo nowoczesne siły powietrzne (których trzon stanowią trzy eskadry myśliwców wielozadaniowych F/A-18C/D *Hornet*) oraz marynarka wojenna, charakteryzująca się stosunkowo dużą liczbą formacji brzegowych²⁵.

Istotny element potencjału obronnego Szwecji stanowi rozbudowany i zaawansowany technologicznie przemysł zbrojeniowy, który prawie w całości zabezpiecza potrzeby szwedzkich sił zbrojnych, dostarczając: broń pancerną i artylerię (BAE Hagglunds, BAE Bofors), samoloty bojowe (Saab), okręty (Kockums), amunicję (Akers Krutbruk, BAE Hagglunds, Nammo Sweden, Norma) i kierowane pociski rakietowe (BAE Bofors), a także systemy ochrony balistycznej (Akers Krutbruk, Bofors, CSM Materialteknik, Saab Barracuda), elektronikę i radioelektronikę (Ericsson, Saab), optoelektronikę (Aimpoint, Flir) oraz symulatory i pomoc szkoleniową (NSC, Saab)²⁶.

Wysoki poziom zaawansowania technologicznego Szwecji jest możliwy dzięki szeroko rozwiniętej współpracy z podmiotami przemysłowymi z Europy, w tym z Finlandią i Austrią, oraz z państwami NATO. Wysoka jakość produktów oferowanych przez szwedzkie przedsiębiorstwa zbrojeniowe pozwala na eksport blisko 2/3 produkcji, m.in. do państw Unii Europejskiej, Szwajcarii, Norwegii, Stanów Zjednoczonych, Australii, Republiki Południowej Afryki, Kanady, Korei Południowej i Singapuru²⁷.

²⁴ J. Pyykönen, *Nordic Partners of NATO...*, *op.cit.*, s. 86.

²⁵ J. Gotkowska, O. Osica (red.), *W regionie siła?...*, *op.cit.*, s. 34–35.

²⁶ *Ibidem*, s. 44.

²⁷ Z. Badeński, H. Solkiewicz (red.), *Polityka obronna i strategia bezpieczeństwa państw i instytucji europejskich*, Akademia Marynarki Wojennej, Gdynia 2015, s. 152.

Z punktu widzenia Sojuszu Północnoatlantyckiego nie bez znaczenia jest fakt, że Finlandia dysponuje znaczącym przemysłem obronnym. Dominującą rolę odgrywają w nim zakłady wytwarzające przede wszystkim uzbrojenie i sprzęt dla sił lądowych. Głównym graczem na tym polu jest Patria Group (Vammas, Vehicles, Hagglunds), która produkuje niemal całe uzbrojenie i wyposażenie pododdziałów piechoty, zmechanizowanych i artylerii (w tym obrony powietrznej). Fińskie przedsiębiorstwa mają również silną pozycję na rynku ochrony balistycznej (Ballistic Protection Burgmann, Verseidag Ballistic Protection, Exote Armour, FY-Composites, Temet) i są w stanie zabezpieczyć potrzeby sił zbrojnych w zakresie szeroko pojętej elektroniki (Control Express Finland, Electro-Hill, Elektrobit, Elesco) – począwszy od podzespołów uzbrojenia, również dla sił powietrznych (Insta Defence & Security) – po symulatory i sprzęt szkoleniowy (Noptel). Finlandia produkuje także amunicję (NAMMO Lapua) oraz środki ochrony przeciwko broni masowego skażenia (Environics). Kraj ten nie posiada przemysłu lotniczego, a potencjał przemysłu stocznioowego jest mocno ograniczony. Głównymi dostawcami dla fińskiej armii pozostają USA i Szwecja²⁸.

Współpraca Szwecji i Finlandii z NATO

Mimo prowadzonej polityki bezaliansowości, Szwecja i Finlandia stale zacieśniają współpracę z Sojuszem Północnoatlantyckim. Priorytetem jest rozwijanie i utrzymanie interoperacyjności szwedzkich i fińskich sił zbrojnych z wojskami państw NATO przez dostosowanie standardów technicznych do standardów przyjętych przez Sojusz. W kontekście zmian w środowisku bezpieczeństwa, związanych z działaniami Rosji, współpraca NATO ze Szwecją i Finlandią nabiera szczególnego znaczenia i tempa. Warto zauważyć, że w świetle aktualnej koncepcji strategicznej NATO bezpieczeństwo kooperacyjne oparte na partnerstwie jest – obok kolektywnej obrony i zarządzania kryzysowego – jednym z trzech kluczowych zadań Sojuszu. Od lisbońskiego szczytu NATO w 2011 r. partnerzy Sojuszu mają możliwość

²⁸ J. Gotkowska, O. Osica (red.), *W regionie siła?...*, *op.cit.*, s. 35–36.

współkształtowania strategii i decyzji dotyczących operacji natowskich, w których uczestniczą²⁹.

Oba kraje od 1997 r. są członkami Rady Partnerstwa Euroatlantyckiego (EAPC); znajdują się również w gronie pięciu państw, obok Australii, Gruzji i Jordanii, w programie *Enhanced Opportunities Programme* (EOP). Został on utworzony z myślą o państwach, które wnoszą szczególny potencjał do Sojuszu, nie będąc jednak jego członkami. Udział w programie pozwala na rozszerzenie współpracy w zakresie wymiany informacji na temat wojny hybrydowej, koordynację szkoleń i ćwiczeń oraz budowanie lepszej świadomości sytuacyjnej w celu reagowania na zagrożenia.

Podczas szczytu NATO w Walii (we wrześniu 2014 r.) Szwecja i Finlandia podpisały z Sojuszem porozumienia w zakresie wsparcia w sytuacjach klęsk żywiołowych, zakłóceń lub zagrożeń bezpieczeństwa, które umożliwiają jednocześnie szerszą współpracę militarną (*Host Nation Support* – HNS)³⁰. W praktyce oznacza to, że wojska NATO będą miały możliwość wykorzystania terytorium Szwecji i Finlandii do transportu sprzętu wojskowego, a żołnierze Sojuszu otrzymają immunitet w zakresie podlegania regulacjom transportowym, celnym oraz podatkowym. Jednakże wojska NATO będą mogły stacjonować na terytorium partnerów tylko po wcześniejszej zgodzie rządów tych państw. W przypadku Finlandii już od 2001 r. dokumenty wyznaczające strategiczne cele fińskiej polityki bezpieczeństwa podkreślały, że rozwój zdolności pozwalających na przyjęcie zewnętrznego wsparcia jest jednym z celów rozwoju fińskiego systemu obronności. Dzięki standardowym procedurom zawartym w *memorandum of understanding* negocjacje na temat przybycia i stacjonowania wojsk NATO mogą być szybsze i efektywniejsze³¹.

Szwecja i Finlandia aktywnie partycypują w operacjach pokojowych NATO poczynawszy od uczestnictwa w misji w Bośni i Hercegowinie w 1995 r. Od 1999 r. oba państwa wspierają międzynarodowe siły pokojowe NATO w Kosowie (KFOR), a od 2003 r. – Międzynarodowe Siły Wsparcia Bezpieczeństwa w Afganistanie (ISAF). Szwecja i Finlandia przeznaczyły w sumie 20,4 mln dolarów³² na fundusz powierniczy na rzecz narodowych

²⁹ J. Pyykönen, *Nordic Partners of NATO...*, *op.cit.*, s. 91–92.

³⁰ Porozumienia dot. HNS zostały zatwierdzone przez parlamenty Szwecji i Finlandii w 2015 r.

³¹ J. Pyykönen, *Nordic Partners of NATO...*, *op.cit.*, 93–94.

³² NATO, *Relations with Finland*, nato.int, http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49594.htm (dostęp: 20 października 2016 r.).

sił zbrojnych w Afganistanie. Ponadto, szwedzkie samoloty JAS Gripen wzięły udział w operacji *Unified Protector* w Libii w kwietniu 2011 r. Nordyccy partnerzy regularnie uczestniczą w ćwiczeniach zarządzania kryzysowego państw członkowskich i partnerskich NATO pod nazwą NATO-CMX.

W 2013 r. szwedzkie i fińskie siły zbrojne wzięły udział w największych od siedmiu lat ćwiczeniach NATO pod kryptonimem *Steadfast Jazz*. Szwecja wraz z Finlandią partycypują również w konsultacjach z państwami Sojuszu na temat bezpieczeństwa w regionie Morza Bałtyckiego oraz w spotkaniach w ramach programu (*Operational Capabilities Concept*, OCC), dotyczącego koncepcji rozwoju zdolności operacyjnych i ich oceny. W związku z tym, od 2011 r. Szwecja bierze udział w NATO BRTE (*Baltic Region Training Event*). Natomiast od 2001 r. centrum szkoleniowe fińskich sił zbrojnych w Tuusula jest oficjalnym ośrodkiem szkoleniowym Partnerstwa dla Pokoju, specjalizującym się w szkoleniach z zakresu zarządzania kryzysowego i utrzymania pokoju³³.

Stanowisko Szwecji i Finlandii wobec członkostwa w NATO

Mimo zmiany sytuacji geopolitycznej w ostatnim ćwierćwieczu, wśród szerokich rzesz społeczeństwa Szwecji i Finlandii nadal silne jest – wywodzące się z czasów zimnej wojny – przekonanie o korzyściach wynikających z formalnego pozostawania poza obszarem rywalizacji mocarstw. Z tej przyczyny dyskusja nad współpracą czy przystąpieniem do Sojuszu Północnoatlantyckiego budzi duże emocje w obydwu państwach.

W swoim exposé w lutym 2016 r. szwedzka minister spraw zagranicznych Margot Wallström, reprezentująca Partię Socjaldemokratów, podkreśliła, że polityka obronna Szwecji pozostaje niezmienna, ponieważ dobrze służyła państwu i przyczyniała się do stabilności i bezpieczeństwa Europy Północnej³⁴. Jednak wydarzenia, mające bezpośredni lub pośredni wpływ na bezpieczeństwo kraju – w tym przeprowadzenie przez Rosję symulowanego ataku na Szwecję, konflikt na Ukrainie, zaangażowanie Rosji w wojnę w Syrii, zwiększenie aktywności floty rosyjskiej w rejonie Murmańska i prowadzenie przez Rosjan ćwiczeń wojskowych na dużą skalę – wywo-

³³ *Ibidem*.

³⁴ Exposé minister spraw zagranicznych, Margot Wallström..., *op.cit.*

łały w Szwecji dyskusję na temat jej potencjalnego członkostwa w NATO w świetle niewystarczających możliwości obronnych państwa³⁵.

We wspomnianym raporcie K. Bringeusa, w którym został potwierdzony brak możliwości samodzielnej obrony, zawarto również rozważania na temat implikacji potencjalnej akcesji Szwecji do NATO. Według autora, państwa członkowskie pozytywnie odniosłyby się do tej idei ze względu na fakt, że Szwecja zwiększyłaby zdolności do odstraszenia w regionie Morza Bałtyckiego³⁶. Szwecja natomiast zyskałaby dostęp do wielostronnej platformy współpracy transatlantyckiej, dzięki której mogłaby realizować swoje interesy. Najbardziej wymiernym skutkiem włączenia w struktury Sojuszu byłoby zapewnienie szwedzkim władzom gwarancji bezpieczeństwa w razie kryzysu w tym regionie. Podkreślono jednak, że członkostwo w NATO będzie niosło za sobą ograniczenia natury politycznej.

Opinie klasy politycznej na temat członkostwa w Sojuszu Północnoatlantyckim są w Szwecji podzielone. Partia Konserwatywna (Moderatów) jest zdania, że kraj powinien pogłębiać współpracę z NATO oraz opracować koncepcję członkostwa w Sojuszu. Stanowisko to podziela Partia Centrum, równocześnie pozytywnie oceniając porozumienie HNS oraz współpracę dwustronną z Finlandią. Partia Ludowa (Liberałowie) przekonuje o potrzebie silnej obrony, którą może zagwarantować jedynie członkostwo w Sojuszu Północnoatlantyckim. Odmiennego zdania jest z kolei Partia Zielonych, według której ćwiczenia z udziałem państw NATO i tak odbywają się na terytorium Szwecji, stąd porozumienie w sprawie HNS było niepotrzebne. Przedstawiciele tego ugrupowania są przekonani, że pozostawanie Szwecji i Finlandii poza Sojuszem Północnoatlantyckim jest korzystne dla stabilności regionu Morza Bałtyckiego, a ewentualne członkostwo stwarzałoby dla Rosji argument na rzecz zwiększania rosyjskiego potencjału w obliczu wzrostu zagrożenia w postaci przybliżającej się granicy NATO. Skrajnie antynatowskie poglądy prezentuje natomiast Partia Lewicy, twierdząc, że szwedzka bezaliansowość pozwala na pełnienie roli mediatora na arenie międzynarodowej.

³⁵ Już w styczniu 2013 r., ówczesny naczelny dowódca szwedzkich sił zbrojnych, gen. Sverker Göranson stwierdził, że w razie zbrojnej napaści, Szwecja będzie w stanie bronić się najwyżej przez tydzień. Źródło: *Minister obrony Szwecji przyznaje: Możemy bronić się tylko przez tydzień*, Dziennik.pl, <http://wiadomosci.dziennik.pl/swiat/artykuly/415302,minister-obrony-szwecji-przyznaje-mozemy-bronic-sie-tylko-przez-tydzien.html> (dostęp: 13 października 2016 r.).

³⁶ Należy podkreślić, że zapewnienia o udzieleniu pomocy w przypadku konfliktu, K. Bringeus odbiera raczej jako sygnał, że kryzys w regionie Morza Bałtyckiego dotyczyłby wszystkich państw, niż jako faktyczną gwarancję bezpieczeństwa.

dowej. Zbliżone stanowisko reprezentuje Partia Szwedzkich Demokratów. Potwierdza ona konieczność zwiększenia zdolności obronnych państwa i docenia wartość płynącą z porozumienia HNS, jednak twierdzi, że Szwecja powinna pozostać państwem neutralnym w stosunku do potęg światowych, równocześnie rozwijając współpracę z Finlandią.

W kwestii przystąpienia do Sojuszu podzielona jest również opinia publiczna w Szwecji i Finlandii. Według sondażu opublikowanego w dzienniku „Svenska Dagbladet” w pierwszej połowie 2016 r., za wstąpieniem do Sojuszu opowiedziało się 41 proc. ankietowanych, natomiast przeciw – 39 proc. mieszkańców Szwecji. Stanowi to dużą zmianę w postrzeganiu potencjalnej akcesji, ponieważ jeszcze w 2012 r. za członkostwem opowiedziało się jedynie 17 proc.³⁷.

W przypadku Finlandii rząd zlecił ocenę skutków ewentualnego członkostwa tego państwa w NATO czteroosobowemu panelowi międzynarodowych ekspertów, którzy ogłosili swój raport na konferencji prasowej 29 kwietnia 2016 r. Nie wypowiadając się wprost ani za, ani przeciw przystąpieniu Finlandii do Sojuszu, autorzy zasugerowali, że jedynie wspólna ze Szwecją akcesja do Sojuszu w istotny sposób poprawi bezpieczeństwo Finlandii, przy czym przystąpienie do NATO w oczywisty sposób wywoła ostrą reakcję ze strony Rosji³⁸.

W Finlandii – zgodnie z opublikowanym w styczniu 2016 r. sondażem, przeprowadzonym przez *Advisory Board for Defense Information* (ABDI) – 27 proc. obywateli popiera przystąpienie do NATO, 58 proc. jest temu przeciwnych, a 15 proc. obywateli nie ma zdania w tej kwestii. Zdecydowanymi zwolennikami członkostwa są przedstawiciele znajdującej się u władzy centroprawicowej Partii Koalicji Narodowej (56 proc. za, 28 proc. przeciw), podczas gdy ideę przystąpienia do Sojuszu zdecydowanie odrzuca elektorat koalicyjnych Partii Centrum (22 proc. za, 66 proc. przeciw), Partii Finów (25 proc. za, 61 proc. przeciw) oraz opozycyjnych socjaldemokratów (27 proc. za, 66 proc. przeciw)³⁹.

³⁷ O. Górzyński, *Szwecja krok bliżej do NATO. Ważna umowa podpisana*, WP Wiadomości, <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1356,title,Szwecja-krok-blizej-do-NATO-Wazna-umowa-podpisana,wid,18352596,wiadomosc.html?ticaid=117e5f> (dostęp: 13 października 2016 r.).

³⁸ *The effects of Finland's possible NATO membership*, Ministry of Foreign Affairs, kwiecień 2016, <http://formin.finland.fi/public/download.aspx?ID=157408&GUID={71D08E6C-3168-439F-9C31-0326D1014C26}> (dostęp: 20 października 2016 r.).

³⁹ Ministry of Defense, The Advisory Board for Defense Information (ABDI), *Finns' opinions on Foreign and Security Policy, Defence and Security issues*, styczeń 2016, http://www.defmin.fi/files/3337/MTS_2015_figures_in_english.pdf, s. 48 (dostęp: 21 października 2016 r.).

Wnioski

Zmieniające się środowisko bezpieczeństwa w rejonie Morza Bałtyckiego prowadzi do głębokich przewartościowań w polityce obronności Szwecji i Finlandii. Zacieśniająca się od połowy lat 90. XX w. współpraca z NATO, podobna percepcja zagrożeń i wyzwań dla bezpieczeństwa, wysoki stopień interoperacyjności, a także strategiczne znaczenie obydwu państw dla północnej i wschodniej flanki Sojuszu czynią z nich wyjątkowo pożądanym element budowy stabilizacji w regionie. Znaczenie obu państw wzrasta zwłaszcza w kontekście zagrożeń ze strony Rosji – w razie ewentualnego konfliktu z Federacją Rosyjską, Szwecja i Finlandia, umożliwiając NATO korzystanie ze swojej infrastruktury w postaci m.in. lotnisk i portów morskich, mogłyby zapobiec dominacji Rosji na Bałtyku, będąc jednocześnie w stanie zapewnić zaplecze przemysłowe do produkcji uzbrojenia.

Wśród elit politycznych i wojskowych Szwecji i Finlandii wzrasta świadomość ryzyka, jakie niesie ze sobą położenie geograficzne. Odwołanie się do polityki neutralności w razie kryzysu lub konfliktu zbrojnego na wschodniej flance Sojuszu nie będzie respektowane przez strony konfliktu. W tym kontekście warto zauważyć, że ze względu na bardzo zaawansowany zakres współpracy obydwu państw z NATO, charakter partnerstwa Szwecji i Finlandii z Sojuszem jest zbliżony do pozycji państwa członkowskiego Sojuszu. Oczywiście z zastrzeżeniem, że oba państwa nie są objęte gwarancjami wynikającymi z art. 5 Traktatu Północnoatlantyckiego i nie uczestniczą w procesach decyzyjnych Sojuszu.

Wydaje się zatem, że z punktu widzenia zarówno Sojuszu Północnoatlantyckiego, jak i Szwecji oraz Finlandii przystąpienie obydwu państw do NATO byłoby w długoterminowej perspektywie pożądanym „domknięciem” wschodniej flanki Sojuszu. Mając świadomość politycznych kontrowersji, jakie w Szwecji i Finlandii wzbudza kwestia ewentualnego członkostwa w NATO, proces konwergencji tych państw z Sojuszem należy traktować długofalowo, nie przesądzając o jego ostatecznym celu. Równolegle do intensyfikacji stosunków obydwu państw z NATO należy wspierać zacieśnianie dwustronnej, szwedzko-fińskiej współpracy obronnej, która będzie ważnym elementem zwiększania bezpieczeństwa w rejonie Morza Bałtyckiego.

Wydaje się ponadto, że członkostwo Szwecji i Finlandii w NATO byłoby korzystne również z punktu widzenia polskich interesów w dziedzinie

bezpieczeństwa. Polska powinna popierać ewentualne dążenia obu państw do akcesji do Sojuszu, jako dodatkowej gwarancji bezpieczeństwa obejmującej rejon Morza Bałtyckiego. Należałoby również rozważyć zacieśnienie dwustronnych relacji ze Szwecją i z Finlandią oraz ewentualne rozwinięcie współpracy obronnej z całą grupą NORDEFCO jako uzupełnienia Grupy Wyszehradzkiej. Pozwoliłoby to na kreowanie nowych uwarunkowań środowiska bezpieczeństwa.